

Slovenski dom

Poština plačana v gotovini

Cena Din 1.-

Stev. 184.

V Ljubljani, torek 16. avgusta 1938.

Leto III

Dr. Korošec govori mladini JRZ:

Svobode je toliko, da se more v Belgradu nemoteno sprehajati največji opozicionalec

Belgrad, 15. avg. AA. Nekaj sto omladincev savske banovine, je bilo na povratku z Oplenca, kjer so se poklonili manom blagopokojnega kralja Petra I. Osvoboditelja in kralja Aleksandra I. Zedinitelja, je bilo danes svečano sprejetih v prostorih glavnega odbora JRZ. Ta sprejem se je spremenil v navdušene manifestacije državnega in narodnega edinstva. Od strani vlade je prisostvoval tej manifestaciji notranji minister dr. A. Korošec, prvi podpredsednik glavnega odbora JRZ, ki so ga navzoči navdušeno pozdravili. Med drugimi se je udeležil tega sprejema minister Djura Janković, podpredsednik krajevnega odbora JRZ za mesto Belgrad.

Notranji minister dr. Anton Korošec, katerega prihod je navzoča mladina navdušeno pozdravila, je imel nato govor, v katerem je dejal: Če bi bil predsednik kr. vlade dr. Milan Stojadinović v Belgradu, bi vas gotovo tudi sam prišel pozdraviti. Toda zdaj je na poletnih. Zato vas jaz v njegovem imenu in v imenu stranke pozdravljam. Bili ste na Oplencu, kjer ste počastili spomin naših velikih kraljev in izpovedali svojo ljubezen mlademu kralju, kraljevskemu namestniku in kraljevskemu domu. (Navdušeni vzkl-

ki Nj. vel. kralju Petru II., kraljevskemu namestniku in kraljevskemu domu.)

Danes si razgledujete Belgrad, prestolnico kraljevine Jugoslavije. Lep je Belgrad, lepa je njegova lega in lep je njegov razvoj. Lep je Belgrad, toda lepi so tudi Zagreb, Split, Ljubljana, Sarajevo, Skopje, Novi Sad in druga mesta. Sploh, kamorkoli pogledamo, je naša domovina lepa. Ko si ogledujete danes lepote Belgrada, se spominjate lepote vse naše Jugoslavije. Naj se vam danes razširi srce v ljubezni do vse naše domovine, do vse naše Jugoslavije.

Toda Jugoslavija ni samo naravno lepa in prikopna. V njej se je začelo razvijati blagostanje. V njej vlada red in mir. Vsi hvalijo njeno ureditev in razmere v njej. V njej je tudi svoboda. O tem ste se tudi vi prepričali. Gotovo se je o tem prepričal tudi dr. Maček. Zato je na napačni poti, ko je včeraj govoril in zahteval svobodo. Prosim vas. To je govoril oni, katerega stranka je v Jugoslaviji tipična za teror od spodaj, za uničevanje vinogradov, vrtev in hiš, za spopade po vaseh, za razbijanje izloženih oken, ako ne misliš in ne govoriš, kakor oni hočejo — (Vzkliki: Tako je!)

Belgrad se je včeraj pokazal velikega in dostojanstvenega, zares kraljevskega, dokazal je, čeprav ogromna večina drugače gleda na politike, da se v njem more mirno in svobodno sprehajati tudi največji opozicionalec. To naj si zapomni dr. Maček, da se ne bo moglo reči po starem hrvaškem pregovoru: Martin iz Zagreba, Martin v Zagreb. (Veselo razpoloženje in odobravanje.)

Tudi vi se boste vrnili s prepričanjem, da ste našli svoje brate, ki vas ljubijo in razumejo, in katerim lahko mirno rečete, mi smo vaši in vi ste naši. (Odobravanje.)

Se enkrat vas pozdravljam v imenu predsednika dr. Milana Stojadinovića in v imenu stranke ter vam želim prijetno bivanje v Belgradu.

Govor notranjega ministra dr. Antona Korošca so navzoči nagradili z navdušenim ploskanjem in vzkliki: Nj. Vel. kralju, kraljevskemu namestniku, kraljevskemu domu in voditeljem JRZ.

Za dr. Korošcem je zbrane prislahe JRZ pozdravil podpredsednik krajevnega odbora JRZ v Belgradu Djura Janković, ki se je podrobno bavil s prizori ob sprejemu dr. Mačka v Belgradu. Za njim pa je govoril še predsednik banovinskega odbora mladinske JRZ iz Zagreba Dušan Bogunović.

Francosko-italijanska meja zaprta za turistični promet

Pariz, 16. avgusta, o. Od sobote opoldne naprej je italijansko-francoska meja zaprta za ves turistični promet iz ene kakor iz druge strani. Francoske oblasti so tak ukrep izdale kot odgovor na podoben ukrep italijanskih oblasti, ki so odklonile vidiranje potnih listov za okrog 8000 italijanskih turistov, ki so nameravali obiskati Francijo in v njej prebiti kratek odmor. 9. avgusta je francoski odpravnik poslov v Rimu Blondel protestiral pri italijanskem zunanjem ministrstvu zaradi takega postopanja in zahteval pojasnil o vzrokih takih ukrepov. Takrat mu je bilo rečeno, da v italijanskem zunanjem ministrstvu za podobne ukrepe nič ne vedo. Šele v soboto se je dejansko potrdilo, da je tak ukrep obstojal. Italijani ne morejo več dobiti kolektivnih potnih listov za potovanje v Francijo, a izdajanje posameznih potnih listov je zvezano s takimi sitnostmi, da je odhod italijanskih turistov v Francijo dejansko nemogoč. Z italijanske strani niso hoteli dati francoskemu odpravniku nobenih točnih pojasnil zakaj je Italija ta odlok izdala.

Zaradi tega sta se takoj sestala francoski predsednik vlade in zunanji minister Bonnet in sklenila, da tudi Francija izdaja enake ukrepe. Ukinjeno je bilo

izdajanje skupnih potnih listov za potovanje Francozov v Italijo, a za izdajo posameznih potnih listov je treba navesti tehten razlog za potovanje v Italijo. Ker pa izletov oblaste ne štejejo med tehtne razloge za potovanja, bodo s tem odpadli številni tisoči francoskih turistov v Italijo.

„Judje so podporniki angleškega imperijalizma“

Zato v Italiji ne smejo imeti nobene besede

Rim, 16. avgusta, o. V zvezi s protijudovskimi ukrepi, ki so jih začele izdajati italijanske oblasti, pišejo nekateri rimski listi, da je vse to v bitni zvezi z zvezo med angleškim imperijalizmom in judovstvom. »Gazetta del Popolo« pravi, da so že od nekdaj obstajale dobre zveze med Anglijo in Judi. Že v začetku preteklega stoletja je angleški politični in gospodarski sistem najbolj uga-

jal Judom, ki so se naselili v Angliji, in postali najbolj navdušeni razširjevalci ideje angleškega imperija. Judje so našli v Angliji svojo drugo domovino ter se je njihova miselnost popolnoma prilagodila angleškemu pojmovanju in trgovini in politiki. Viden dokaz za to interesno skupnost med angleškim imperijalizmom in judovstvom je lord Balfour, ki je Judom med vojno zagotovil ustanovitev judovske države v Palestini. Tudi v času abesinske vojne se je videlo, da so vsi Judje po vsem svetu, ne da bi jih kdo dražil, instinktivno stopili na angleško stran in Anglijo tudi povsod podpirali. Tako stališče Judov je moralo prisiliti druge države, ki nočejo priti pod angleški vpliv, do primerne odgovora. Italija, ki je v tej vojni občutila vso blagodat sodelovanja judovstva in angleškega imperijalizma na lastni koži, je morala nazadnje nekaj skleniti, da se iznebi prevlekega vpliva ljudi, ki nikdar niso bili vdani Italiji.

Drobne vesti

Jeruzalem, 16. avgusta, AA. V tukajšnji stari arabski mestni četrti so danes našli ubitega nekega Arabca. Danes so na hribu Karmel v bližini Haife arabski razbojniki ubili šest Judov, 2 Jude pa ranili. Ti Judje so se peljali z avtobusom. Angleški vojaški oddelki so brž prispeli na ta kraj ter ubili sedem napadalcev.

Dr. Maček je po dvodnevem obisku odšel iz Belgrada

Belgrad, 16. avgusta, m. Po mnogokrat napovedanem in prav tolikokrat odloženem obisku v Belgrad se je Maček v nedeljo popoldne vendarle v spremstvu svojih najbližjih sodelavcev inž. Košutića in dr. Suteja ter Vilderja, Budisavljevića, Kusanovića in Kostića pripeljal v Belgrad. Spotoma pristaja hrvaškega gibanja svojemu voditelju niso pripravili nobenih posebnih sprejemov. le v Sremski Mitrovici je pristopilo k njemu odposlanstvo, ki ga je nato spremljalo prav do Belgrada. Na postaji v Belgradu so se zbrali k sprejemu predsednik staroradikalne skupine Aca Stanojević, predsednik demokratov Ljuba Davidović, predsednik zemljoradnikov dr. Jovanović in njihovi ožji sodelavci. Pred postajo pa se je zbralo nekaj ljudi, ki so tvorili špalir do stanovanja inž. Veličkovića, koder se je nastanil dr. Maček. Red na postaji, zunaj nje in po ulicah so vzdrževali policisti in reditelji. Med množico, ki je gledala sprejem dr. Mačka, so bili tudi številni drugi opozicionaleci, kakor dr. Dragoljub Jovanović in njegovi pristajači, dva slovenska poslanca JNS Lenarčič in Dobršek, a na postajo je prišel skesan čakat svojega voditelja, ki ga je imel kot petomaški ban v dravski banovini čast in užitek posredno preganjati, tudi dr. Dinko Puc. Kdo ga je tjakaj povabil, se ne ve. Morda ga je prignala gola radovednost, ali pa kako pričakovanje v skritem kotičku srca, da bi se dal kljub vsem starim političnim grehom pri opozicijski pojedini vendarle postaviti krožnik. Naj bo karkoli, dr. Dinko Puc ne bi bil rad pozabljen in zato se je potrudil do Belgrada. Če se je pred sprejemom pokesal svojih grehov in potem prošil dr. Mačka odpuščanja in če je potem dobil od dr. Mačka stisk roke kot znak sprave, ni

dognano. Le to so časniki opazili, da se je dr. Puc vztrajno vrtel okrog Lazice Markovića in kazal svoje epokorniške izjave in opozicijsko navdušenje, ki ga je v nekaj člankih prelil v besedo ter vse skupaj dal natisniti v svoj listič »Slovenska beseda«.

Po sprejemu in pozdravah se je dr. Maček vsedel v avtomobil in se spremljan od svoje telesne straže odpeljal skozi belgrajske ulice do svojega stanovanja. Kmalu potem se je pred njegovim stanovanjem nabrala množica, na katere klice se je dr. Maček odzval in trikrat z balkona spregovoril. Proti večeru je bila konferenca prvakov združene opozicije, nato pa intima večerja v stanovanju Miše Trifunovića, ki jo je Mačku na čast priredil stari Aca Stanojević. Drugi dan, to je včeraj, so imeli opozicijski voditelji dva sestanka v stanovanju Joce Jovanovića. Poleg štirih šefov je prisostvovalo konferencam tudi večje število zastopnikov posameznih opozicijskih skupin. Prvi je goste pozdravil Joce Jovanović, nato pa je govoril dr. Maček, ki je govoril o svojih mislih in o svojih mislih. Za njim so se zvrstili še drugi govorniki, ki so govorili v imenu svojih skupin.

Dr. Maček je danes dopoldne s svojim spremstvom odpotoval spet v Zagreb.

Hilinka umira

Praga, 16. avgusta, AA. (Stefani) Zdravstveno stanje predsednika slovaške ljudske stranke Hilinke je še vedno težko in obstoji strah, da bi to noč mogla nastopiti katastrofa.

Vesti 16. avgusta

Danes in včeraj so po vsej Poljski praznovali veliko zmago nad boljševiki dne 15. avgusta 1920 pri Varšavi. Povsod so včeraj opravili slovesno službo božjo, nakar so se zvrstili mimohodi vojske in nacionalnih organizacij.

V hollywoodskih filmskih ateljejih je menda kotišče komunistične in podtalne propagande v Zedinjenih državah. Tako je dognala parlamentarna policija.

Vsi diplomati so se odpravili iz začasne kitajske prestolnice Hankova v novo prestolnico. Kot zadnja sta se preselila odpravnik poslov angleškega in nemškega veleposlanstva.

Nemško letalo »Condor«, ki je brez vmesnega prestanka preletelo razdaljo Berlin-Newyork se je v nedeljo v rekordnem času prav tako brez vsakega pristanka povrnilo v obratni smeri v Berlin. Pri veličastnem sprejemu v Berlinu je bil navzoč tudi ameriški veleposlanik Wilson.

Okrog tisoč turških častnikov in podčastnikov bo v kratkem prišlo v Anglijo, koder jih bodo porazdelili zaradi specialnega pouka po raznih vojaških oddelkih in šolah za angleško vojno morinarico.

Državni podtajnik v nemškem letalskem ministrstvu general Milch je po rekordnem poletu »Condorja« izjavil časnikiarjem, da ni več daleč čas, ko bodo Nemci uvedli stalno letalsko zvezo med Berlinom in Newyorkom. Letala bi na tej progi mogla prenesti tudi do 2000 kg poštnih pošilk.

Izgube pri desetdnevni praskah pri Čangku-fengu so uradno ocenili takole: na sovjetski strani je bilo 236 mrtvih, 611 ranjenih, na japonski strani pa 166 mrtvih in 757 ranjenih.

V Berlin je včeraj priletel načelnik generalnega štaba francoskega letalstva general Vuellmin z večjim spremstvom. General bo ostal v Berlinu teden dni ter si bo ogledal nemška letališča in nemške letalske tovarne.

Na pogrebe je začel v Newyorku streljati neki zmesanec, ki si je preko prs in čez hrbet obesil pločevinaste plošče. Ranil je tri policijske stražnike in tri pogrebe. Šele strel, ki je zmesanec zadal v glavo, je naredil konec njegovemu početju.

Vodja in kancelar Hitler je včeraj prisostvoval vojskam vaju na vežališču v Jüteborgu.

Avtobus, s katerim so se vozili gasilci, se je blizu Varšave zaletel v telegrafski drog. Pri tem se je en gasilec ubil, 19 pa se jih je hudo poškodovalo.

Pravo katastrofo je povzročila povenjen ob indijski reki Ganges. Okrog 100 vasi je uničenih, nekaj sto ljudi je utonilo, mnogo tisoč pa jih je ostalo brez krova. Da je nesreča še večja, je začela po zasilnih taboriščih brezdomcev razsajati kolera.

Nizozemska prestolonaslednica Julijana je s svojim možem princem Bernhardtom odpotovala ekosti Nemčiji v severno Italijo. Tukaj bosta ostala dober teden.

Lord Runciman je svoje praznike prebil spet v gradu grofa Kynskega. Včeraj pa se je od tam nenadejano odpeljal, ne da bi radovedni časnikiarji mogli dognati, kako in kam.

Lord Lansbury, svoječasn vodja angleške delavske stranke, je včeraj odpotoval iz Londona v Srednjo Evropo. Lansbury bo obiskal Češko-slovaško, Madžarsko, Romunijo in Jugoslavijo, kjer ga bodo sprejeli povsod tudi državni poglavarji.

Zdravstveno stanje obolelega ministrskega predsednika Chamberlaina se je že popobjšalo. Znani specialist za nosne bolezni lord Harder, ki je Chamberlaina pregledal, je izjavil, da ni nikake bojazni za komplikacije.

Sahovski turnir v Osjeku

Osijek, 16. avgusta.

Zaradi zadnjih praznikov smo s svojimi poročili zaostali za tri kola, ki so bila odigrana na sahovskem amaterskem turnirju za državno prvenstvo v Osjeku.

V petem kolu je doživel Ljubljancan Sikošek novo razočaranje. Premagal ga je Turk, ki gotovo spada med slabše igralce tega turnirja. Sikošek je bil ves čas partije v prednosti, v soboto dopoldne, ko sta partijo nadaljevala, pa je Turk nenadoma dobil nekaj prednosti in zmagal. Zelo lepo sta v petek zvečer igrala Šiška in Bayer. Šiška je podrl tudi tega igralca. Sploh se Šiška drži na tem turnirju zelo dobro in je od naših, kakor zdaj kaže, najbolj nevaren, da komu odvzame prvo mesto. Tudi Lešnik je po nekaj porazih in remijih začel dobivati. V petek je premagal močnega igralca Subarića.

V nedeljo je bil prost dan. Največja senzacija šestega kola je bil poraz Šiške, ki mu ga je zadal njegov rojak Lešnik, ki igra za Belgrad. Lešnik si je tako pridobil dve zaporedni zmagi in je precej popravil svoje mesto v tabeli. Šiška pa je na ta način odletel s prvega mesta in prepustil vodstvo Rabarju in Carevu. Sikošek in Cindrić sta svojo partijo prekinila.

V 7. kolu je Sikošek igral z Martiničem. To je bila ena najbolj dramatičnih njegovih iger, kar jih je dozdaj odigral na tem turnirju. Tudi v tej partiji je Sikošek že stal vidno boljše, a je svoj položaj nato dovolil svojemu nasprotniku toliko poslabšati, da bo moral najbrže tudi Martiniču prepustiti celo točko. Šiška se je držal odlično tudi proti Subariću. Po zelo pazljivi igri sta sklenila remis. Lešnik je bil ta dan prost.

Od prekinjenih partij je bila odigrana igra Bayer-Lešnik, ki se je končala z remisom. Sikošku se je le posrečilo prekinjeno partijo s Cindričem dobiti.

Stanjen po 7. kolu je tole: :Rabar 5,5, Carev 5, Šiška 4,5, Jonke 4 (2), Lešnik, Pavlović, Subarić 4, Müller 3,5, Avirović 3 (1), Sikošek 2,5 in dr. Dozdaj so ostali samo še štirje igralci tega turnirja neporaženi. To so: Carev, Jonke, Rabar in Rajković. Veliko začudenje pa splošno vzbuja zelo slaba igra slovenskega igralca Sikoška in Subarića, ki so jih pred začetkom turnirja smatrali za favorite in po njihovi prejšnji uspehi tudi upravičeno.

2500 lavantinskih deklet na II. dekliškem dnevu v Betnavi

Maribor, 15. avgusta.

Lavantinska dekleta poznajo Betnavo. Več sto se jih je že udeleževalo raznih tečajev ali pa so opravile tam duhovne vaje. Lansko leto na današnji dan se jih je zbralo tam nad 3000 k lepemu praznovanju prvega Dekliškega dne. Betnava, ki je bila desetletja osamljena, kjer so samo lavantinske škojke imele poleti svojo rezidenco, je od lanskega dekliškega dne oživila, neprestano so se zbirale tam slovenska dekleta. Nastala je tu centrala za dekliško gibanje v lavantinski škojki, ki ga vodijo katehistinje.

Letos za praznik Marijinega Vnebovzeta je Betnava zopet pozvala lavantinska dekleta. Vršil se je II. Dekliški dan, ki je zbral že sinoči, na predvečer nad 2000 deklet. Prispele so z vlaki, z avtobusi, na okrašenih kolesih, mnogo jih je iz bližnje okolice prišlo peš. V miraku so se začele zbirati okrog betnavskega dvorca ter v idiličnem grajskem parku, ki leži kot otok sredi ribnika. V svitu žarometov se je vršil prvi sestanek pod mogočno bukvijo na jasi grajskega parka, kjer jih je pozdravil vodja katoliškega dekliškega gibanja v lavantinski škojki duh. svet. Drago Oberžan. Vrstile so se nato razne deklaracije in dvoje kratkih iger. Višek večera je bila procesija z Najsvetejšim, katerega je nosil stolni dekan dr. Cukala. 2000 deklet ga je spremljalo z gorečimi svečami v rokah. Pod bukvijo se je spreved ustavil in tam so se vršile litanije z blagoslovom.

Danes na vse zgodaj je Betnava zopet oživila. Od vseh strani so prihajale trume deklet, tako da se jih je zbralo nad 2500. Ob trideset na sedem je prišel med dekleta lavantinski vladika dr. Tomažič. Bil je navdušeno sprejet in pozdravljen. Ob

sedmih je bila v parku pod bukvijo sveta maša, ki jo je opravil škof. Med sv. mašo je imel na dekleta krasen nagovor. Skoraj vsa dekleta so pristopila k sv. obhajilu ter so trije duhovniki obhajali nad pol ure.

Ab desetih dopoldne se je začelo slavnostno zborovanje, katerega so se udeležili knezoškof dr. Tomažič, okrajni glavar Eiletz, mariborski podžupan Zebot, kanonik dr. Ostre, vodja dekliške KA za ljubljansko škofijo dr. Fajdiga, zastopnik KA iz Ljubljane dr. Grafenauer in zastopnik lavantinske KA predsednik okraj. sodišča dr. Lovrenčič iz Maribora. Zborovanje je otvorila Karmela Kotnikova. Slavnostno zborovanje so izpolnili tri predavanja. Duhovni svet. Oberžan je govoril »Slovensko katoliško dekle in naš čas«, gospodična katehistinja je predavala »o nalogi slovenskega dekleta v družini«, zadnji govor pa je imel dr. Lovrenčič.

Sledila so stanovska zborovanja. Dve kmečki dekleti in duh. svet. Oberžan so govorili o poslanstvu dekleta v kmečkem stanu, o poslanstvu inteligentke je predaval g. Duh, o poslanstvu dekleta v delavsko-obrtniškem stanu g. Juranovič. Vsa zborovanja so vodila dekleta sama. Popoldne so se udeležence dekliškega dne zopet zbrale v Betnavi. Sklepni govor »Slovensko katoliško dekle slovenskemu narodu« je imela gđ. Marica Dobovičnik, duh. svet. Oberžan pa je govoril »Naša zastava, naš znak«. Slovesne večernice je opravil zopet lavantinski vladika dr. Tomažič ter je podelil dekletom svoj blagoslov. Z mogočno pesmijo »Povsod Boga« se je končala ta lepa prireditev, ki bo gotovo obrodila obilo lepih sadov ter bo ostala vsem udeležencem v trajnem spominu.

Kamniške planine skoraj zahtevale novo žrtev

Le po čudno srečnem naključju je ostal živ France Semej iz Duplice

Kamnik, 15. avgusta.

Kljub temu, da je v nedeljo nad Kamnikom bilo nestanovitno vreme in da so težki oblaki, ki so krožili nad Kamnikom obetali neurje, je po pripovedovanju planincev bilo v planinah prav ugodno vreme. Med turisti, ki so bili v nedeljo na Veliki planini, je bil tudi France Semej iz Duplice pri Kamniku, star 24 let, ki je kot šofer v službi v Škofji Loki.

Da si okinča svoj klubok in da odnese šopek planinskih rož s seboj v Škofjo Loko, je krenil pod Njivico (levo pod Kvedrom), da si nabere zaželenih cvetic. Ko se je spenjal po steni, se mu je nenadoma odkrula skala, kar je povzročilo, da je Semej omahnil vznak in padel 50 m globoko. Ker Semej le ni bilo nazaj, je družba takoj zasluhtela nesrečo. Obvestili so našega agilnega reševalca Franceta Erjavška iz Stranj, ki je kljub temu, da je imel polno gostov v svoji go-

stlini, krenil s svojimi tovariši na reševalno pot. Semej je imel srečo, da pri nevarnem padcu ni padel s smrtjo, pač pa je dobil težjo rano na glavi, skala pa — ki je bila manjšega obsega in ki je padla na njega, pa mu je zlomila desno nogo nad kolonom. Ko so ga reševalci s trudom prinesli v dolino, so ga takoj naložili v avto, s katerim je bil prepeljan v ljubljansko splošno bolnišnico. — Poškodbe Semeja so sicer težje, aendar, vendar je upati, da bo lahko kmalu zapustil bolnišnico in bo oddan v domačo oskrbo.

Letos je to že tretja žrtev planin. Vodja reševalni ekspedicije g. Erjavšek Fr. opozarja mlade neizkušene turiste, naj se ne pustijo izvajati od planinskih cvetic in ne hodijo po ogroženih krajih, kjer jim pota niso znana. Velikokrat zahtevajo tudi markirana pota največjo pažnjo, ne pa podajati se na kraje, ki včasih niti za našo divjačino niso dostopni.

Zborovanje mesarskih mojstrov v Mariboru

Proslava 50 letnice Združenja mesarjev v Mariboru - Zborovanje Zveze mesarskih združenj v Sloveniji

Maribor, 16. avgusta.

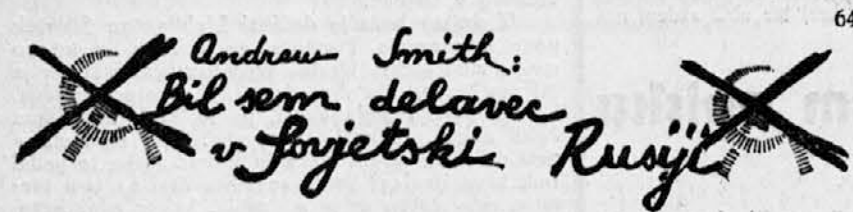
V Mariboru so se zbrali včeraj in danes mesarski mojstri iz vse Slovenije. Prisostvovali so najprej proslavi 50 letnice mariborske mesarske organizacije, nato pa se je vršil občni zbor Zveze mesarskih združenj dravske banovine.

Mariborsko združenje je proslavilo svoj 50 letni obstoj snoči v Gambriinovi dvorani. Proslave so se udeležili mestni podžupan Franjo Zebot, obrtni referent dr. Senkovič, podpredsednik zbornice za TOI Ivan Ogrin, zastopnik Saveza hrvaških mesarskih obrtnikov dr. Dejak iz Zagreba, predsednik Zveze združenj in odeskov mesarjev v Sloveniji Jakob Dimnik ter številni člani ljubljanskega in litijskega združenja. Slavnostni občni zbor je vodil predsednik Fidler Jernej. Razvoj mariborske mesarske stanovske organizacije je obširno orisal tajnik Julče Novak. Nato je bil na predlog predsednika Fidlerja izvoljen za prvega častnega člana predsednik zveze Jakob Dimnik iz Dev. Marjane v Polju. Zaslужni člani mariborskega združenja so prejeli pohvalne priznanice in diplome za svoje požrtvovalno stanovsko delo, najstarejši mesarski pomočniki pa denarne nagrade. Po razdelitvi diplom so čestitali združenju k 50 letnici podžupan Zebot v imenu župana dr. Juvana in mestne občine, dr. Senkovič, Jakob Dimnik, dr. Dejak za Zvezo hrvaških mesarjev, za zbornico Ogrin, Kastelic Anton in Berlić Jožko. Po zaključku skup-

ščine se je razvila v Gambriinovi dvorani prisrčna tovariška zabava, h kateri so mnogo pripomogli mladi harmonikarji — sinovi mesarskih mojstrov ter Ehrlichova godba.

Danes dopoldne ob 10 se je vršil v Gambriinovi dvorani redni letni občni zbor Zveze mesarskih združenj v Sloveniji. Udeležilo se ga je 30 delegatov mariborskega, ljubljanskega, škofjeloškega, kamniškega in zagorskega združenja, dalje podpredsednik zbornice Ogrin, zastopnik hrvaških mesarjev dr. Dejak. Občni zbor je vodil Jakob Dimnik. Obširno je poročal o delovanju zveze tajnik Ivo Zan iz Ljubljane, blagajnik poročilo pa je podal Alojzij Mrežar, za preglednike računov pa je poročal Miroslav Urbag. V debati so govorili Kastelic Anton iz Zagorja, dr. Dejak, Fidler Jernej iz Maribora in Ogrin Ivan. Pri nadomestnih volitvah je bil izvoljen za podpredsednika Hafner Matevž iz Škofje Loke, za odbornika Vinko Grčar, za računsko preglednike Urbas Miroslav, Pavešič Stefan in Reber Franc. Ob zaključku je bila sprejeta obširna resolucija, ki vsebuje zahteve mesarskih mojstrov. Zborovanje je trajalo dve uri ter je bilo vseskozi stvarno in je pokazalo nujno potrebo obstoja Zveze.

Zahtevajte povsod naš list!

»Tovariši, končam. Tu nimamo ne socializma, ne komunizma, to je res. Toda celo v kapitalističnih državah zaslužijo delavci toliko, da se lahko preživijo in oblečejo. Zame je porazno edino, da v Sovjetski Rusiji ni tako. Na potovanju po Volgi sem na lastne oči videl veliko ljudi, ki so umirali od gladi. Dokler se bo proletarce v tej državi godilo tako, ni mogoče nikakoli napredek. To je vzrok, ki onemogočuje izvedbo našega programa.«

Ta trenutek so se od predsedstvene mize razlegli kriki: »Ti si lažnik! Protirevolucionar! Nisem se mogel več obvladati in sem zarjovel.«

»Da, vem, kdor je z delavci, je protirevolucionar! Zakaj ne daste več kruha tem nesrečnejšem? V Ameriki bolje krmijo pse, kakor pa vi tu proletarce? To je vse, kar sem imel povedati. Končal sem!«

In sem sedel. V dvorani je vladala skrajna napetost. Za las je manjkalo, da niso na oder planili ti pobesneli bedaki, katerih prva žrtev bi bil moral biti jaz. Člani stranke niso čakali drugega, kakor kdaj jim bodo njihovi poglavarji dali znamenje, da me kaznujejo zaradi mojega izzivalnega vedenja. Toda treznejši in zavednejši lju-

dje so takoj razumeli, da bi vsak nastop proti meni utegnil imeti kaj resne posledice, ker sem bil še vedno ameriški državljani in sem imel potni list svoje države.

Jurov je vstal in se obrnil k predsedstvu:

»Tovariši, vi ne poznate Smitha, čeprav si z vsemi silami prizadeva, da bi nam pomagal. Kadar vidi v tovarni kaj, kar ni prav, plane k meni v pisarno. Imam ga neprenehoma pred sabo in že velikokrat nam je pomagal, da smo popravili napake.«

Bil sem osupnjen, ko sem slišal tako hvalo. Jurov pa je nadaljeval:

»Toda globoka napaka pri tovarišu Smithu je vsekakor, da zahteva od nas, naj najprej plačamo delavce. Če bi se pridružili njegovemu stališču, bi zavladala splošna lakota. Zato ne bomo tega storili. Če bi zvišali plače in znižali ceno živilom, bi ne imeli nikomur dati ničesar. Mi moramo živeti in jesti bolje kakor delavci, ker smo pač komunisti. Naša odgovornost je večja in težavnejša. Vse leži na vse zadnje na naših ramah. Ali nismo na primer danes ostali v tovarni še dolgo potem, ko so delavci že odšli? In to se ponavlja dan za dnem.«

»Tovariš Smith, nikar se ne razburjaj zaradi tega, če nisi dobil tu takega življenja, kakršno si morda pri-

čakoval. Naj te ne žalosti misel, da si videl ljudi, ki umirajo od gladi. Če bi jih zaradi tega šlo k vragu dvajset milijonov, bi nam še vedno ostalo dovolj ljudi, da nadaljujemo svoje delo. Potem pa, kaj pomeni, če nekaj milijonov ljudi pomre, če bo pa živel socializem! Ne razburjaj se zaradi reči, katerih ne razumeš in se te ne tičejo. Osebnost imam zelo rad. Nimaš namena, da bi nam škodoval. Zase imaš vsega dovolj, ne? Če ne, samo zahtevaj več. Nikar pa se ne vznemirjaj zaradi delavcev. Skrbri za zdravje in za to, da ne boš shujšal! Ko bomo uvedli socializem do kraja, bodo tudi drugi delavci imeli boljše življenje.«

Obrnil se je k ljudem, ki so bili okoli njega:

»Se zadnje besedo, tovariši. Nočem slišati, da bi kdo imenoval Smitha protirevolucionarja. Pozabite, kaj je dejal tu. Ne spozna se na stvari. A to je naša napaka, ker ga nismo zadosti poučili.«

Moramo se sporazumeti z zunanjim ministrom zaradi navodil, ki jih je treba dati tujim strokovnjakom, da bodo razumeli življenje v Sovjetski Rusiji. Zdaj pa preidemo hitro na resolucijo, da bomo določili program izpolniti, in izvolimo odbor, ki bo izvedel naše sklepe.«

Ko sem slišal Jurova, kako razlaga ta najnovejši komunistični nauk, se mi je zdelo, da se je svet presuškal. Domislil sem se pomembnih besed v komunističnem manifestu: »Njihove (komunistov) koristi so tesno vezane s koristmi proletariata!« Te besede, ki sem jih tolikokrat prebiral, so mi ostale zarežane v duši.

Mislil sem na Leninove izreke, da morajo biti komunisti v tesnem sti-

Prosvetno mladinski tabor v Dobrničju

Prosvetno društvo v Dobrničju praznuje letos 35 letnico svojega delovanja. Zato bo v Dobrničju dne 4. septembra 1938 večja

prosvetno-mladinski tabor

pod pokroviteljstvom g. ministra dr. Kreka a sledečim sporedom:

Dopoldne:

Ob 8.30 sprejem gostov in nato spreved.

Ob 9.00 sv. maša in nato blagoslovitev novega Prosvetnega doma, ki ga bo blagoslovil knezoškof ljubljanski.

Ob 10 zborovanje, po zborovanju kosilo.

Popoldne:

Ob 12.30 skušnje vseh nastopajočih.

Ob 13.30 litanije, nato javni telovadni nastop. Sledi prosta zabava, srečolov, godba, šaljiva pošta.

Pri nastopu bo sodelovala mednarodna vrsta. Vsa bratska društva vabimo, da v čim večjem številu sodelujejo. Ona društva, ki smo jim poslali posebna vabila, naj čimprej izpolnijo prijavnice in jih pošljejo na Frantovski odsek v Dobrničju. Mnoga društva so to že storila, prosimo še ostale.

V smrt radi gospodarske stiske

Vače pri Litiji, 14. avgusta.

Podoben kakor boleznin in druge nezgode je začela tudi gospodarska stiska terjati svoje žrtve. Izbrala si je Ržiše, samotno gorsko vasico blizu Vač, kjer je neusmiljeno zagrabila posestnika Jakoba Strmljanca, ki je našel v denarni stiski. Njegovi zadolženi kmetiji je pretel polom, pomoči pa ni bilo od nikoder. To je moža očitno zbegalo in potro. Tolažbe je iskal v pijaci, ki mu je še pomagala in pospešila njegove temne načrte. Vse njegovo vedenje je kazalo, da bo leha na umu ter se namerava končati. Svojeje namen ni več prikrival. Okrog sebe si je baje obesil razne svete podobice, ki naj bi ga varovale pogubljenja. Domači so spoznali nevarnost in poskrili vse, s čimer bi si obupanec mogel škodovati. »Nocoj bo zadnja noč«, je rekel nedavno, preden je šel počivat. Zena in otroci so ga skušali razvedriti, a vse skupaj ni nič zaleglo. Pazili so nanj vso noč, toda proti jutru jih je premagal spanec. Tedaj je oče porabil priliko: obesil se je v veži na drobno vrvico, katero je neke iztaknil.

Pokojni Strmljan je imel šele 39 let in zapuščal ženo in več nedorašlih otrok iz prvega zakona. Nesrečna družina je vredna globokega sočutja in pomilovanja.

Raznoterosti iz dnevne kronike

Ljubljana, 16. avgusta.

Danes je sv. Rok, ko je v Dravljah posebna maša v spomin na nekdanjo, pred približno 80 leti razgrajajočo kugo, ko so priridili Ljubljancem prav k zaščitniku proti kugam, sv. Roku, veliko procesijo, ki se je udeležilo celokupno mestno prebivalstvo in okolica. Sv. Roku na čast so pozneje postavili ob Celovški cesti tudi lepo kapelico, ki hrani zadaj primerne verze. Prihodnjega nedeljo pa bo v Dravljah veliko žegnanje.

Nedelja in včerašnji praznik sta bila v vremenskem pogledu srednje dobra. Tuintam je deževalo. Včeraj popoldne se je pripodila nad Kamnik iz severovzhoda silna nevihta, ki je grozila, da se razširi tudi nad Ljubljano. Mesto z okolico je bilo obvarovano te nevihte. Prav slabi pa so bili sedaj dnevi za kopanje. Po raznih prostih in drugih kopališčih je vladalo mrtvilo.

Izredno živahan pa je bil turistovski promet. Samo v soboto je mejo pri Planini pasiralo 9 velikih avtobusov, ki so vozili nad 200 izletnikov iz Italije v Ljubljano in naprej. Zasebnih avtomobilov je pasiralo mejo sem in tja nad 200. Mnogi Ljubljancem so priridili izlet v Trst, da so pristopovali lepim gledališkim predstavam na prostem pri Sv. Justu.

Zopet karambol

Kronika za nedeljo in včeraj ne zaznamuje hušjih nesreč in katastrof. Na Ljubelju so bile motoklistene dirke, potekle so brez nesreč. Tudi drugod ni bilo hušjih avtomobilskih in kolesarskih nesreč, kakor je bilo nedeljo teden. Včeraj okoli 16.53 je bila reševalna postaja, ki je v nedeljo skoraj počivala, kajti izvršila je le tri vožnje, obveščena, da se je na Celovški cesti ponesrečil pri karambolu motoklist, v državnem rudniku Zabukovca pri Celju nameščen uradnik Ivan Cvikelj, rojen 23. marca 1898 v Velenju. Neki neznan avtomobil, ki je drvel proti št. Vidu, ga je zadel in vrzel z motornega kolesa. Pri padcu si je zlomil desno roko v zapetju. Policijska stražnica v Zgornji Šiški je dognala številko avtomobila.

Drugeje je bilo več manjših nesreč. Trgovski potnik pri trdki Josip Resman v Zapužah pri Višnji gori je včeraj padel s kolesa in se močno poškodoval. Prepeljan je bil v bolnišnico. Neki motoklist je dalje v nedeljo povozil 28 letnega zobotehnikarja Karla Muharja iz Kamniške ulice v Ljubljani. Muhar je dobil poškodbe po glavi in drugod. Na Aleksandrovi cesti št. 24 stanujoča perica Marija Rapuševa je v nedeljo odšla s svojim zarocencom na izlet v svoj rojstni kraj Mirno Peč na Dolenjskem. V Zbiški vasi sta se s svojimi sorodniki udeležila domače veselice. Med plesom in rajanjem je nekega sorodnika Rapuševa tako razjezilo, da je potegnil nož in napadel z njim Rapuševa. Zabodel jo je v levo roko tako hudo, da je bila prepeljana v ljubljansko bolnišnico.

Razne vlomne tatvine in drugo

Policijska kronika od zadnjega petka do večeraj zaznamuje kar 7 tatvin raznih koles. Milenku Obersnelu je bilo odpeljano v Gradišcu 1750 din vredno moško kolo znamke »Tajfun«. Antonu Gorjancu je bilo v Kocenovi ulici ukradeno 600 din vredno moško kolo »Ayglen«. — Milanu Komparetu je bilo v Gradišcu odpeljano moško kolo »Adler«, vredno 2000 din. Je še popolnoma novo. Na prav predrzen način je neki tat odpeljal Vik-

Drobne iz Kranja

Poroka. Na praznik Marijinega vnebovzeta se je poročil na Jezerskem ugledni kranjski odvetnik g. dr. Anton Megušar z gđ. Majdo Murjivo z Jezerskega. Uglednemu paru želimo mnogo sreče in božjega blagoslova!

Tragična smrt delavca

Odšel je od doma ter se ni več povrnil.

Lukovica, 14. avgusta.

V manj kot enem letu imamo prebivalci Črnege grabna že tretji dogodek, ki nas je prešinil z grozo. Kruta usoda je zahtevala novo žrtev v osebi samskega delavca 35 letnega Ignacija Kosa iz Kranjske. Nedavni teden je delal v Lukovici pri novi stavbi, kjer se je sprl z neko osebo, kateri je baje grozil z rovačo. Poklicani orožniki so ga aretirali ter ga po zaslišanju izpustili. Od tedaj je Kos nekam izginil. Brat v Gradišču, h kateremu je Nace navadno zahajal, je menil, da je v Kranjski pri svoji sestri. Te dni pa ga je našel posestnik Capuder iz Prapreč obsečenega v gozdišču blizu Lukovice. Truplo je bilo kakor prislonojeno k drevesu, tako da se je skoro dotikalo tal ter je že trohnelo. Spravili so ga v Prapreč, kjer je najbližja podružnica in postavili krsto pod zvonic, ker tamošnje pokopališče nima mrtvašnice. Zaradi obdukcije je bilo pozneje prenešeno na Brdo in tamkaj pokopano.

Kaj je privedlo nesrečnega delavca do obupnega koraka, ni dognano. Morda ga je potrla aretacija ter se je zbal posledic, ali pa se mu je zmešalo. Pravijo, da se je zadnje čase vdajal nekoliko pijaci in postajal nekam čuden. Drugi pa ga slikajo kot mirnega in pridnega človeka, ki si je celo nekaj prihranil. Vest o njegovi nepričakovani smrti je žalostno odjeknila povsod, kjer so ga poznali.

Pisarna okrajnega cestnega odbora Kamnik zaradi preselitve in preureditve novih pisarniških prostorov v Rodetovem posvetu, katerega je kupil cestni odbor, od 16. avgusta do 1. septembra ne bo poslovala.

Od tu in tam

Velik euharistični kongres je bil zadnja dva praznika na otoku Krku. Namenjen je bil predvsem za severno Dalmacijo in Hrvaško Primorje. Začetek kongresa je bil v nedeljo popoldne ob 5 z govorom, ki ga je imel v cerkvi na Krku tamkajšnji škof dr. Srebrnič. Zvečer je bila veličastna procesija, v kateri so nosili tudi Marijino sliko. Procesija je šla okoli pristanišča ter se spet končala v cerkvi, kjer je opolnoči daroval škof dr. Srebrnič pontifikalno ev. mašo. Včeraj, na praznik, so začeli prihajati ljudje še v večjih množicah na ta kongres. Ob 9 je bila pontifikalna sv. maša, ki jo je daroval senjski škof Viktor Burič, pridigo pa je imel dajkovski škof dr. Akšamović. Ob 9.30 je bilo javno cerkveno zborovanje pred parkom kralja Tomislava, popoldne pa je bilo nekaj ločenih zborovanj za moške, ženske in mladino. Zborovanja se je udeležilo okoli 10.000 katoličanov.

Ob priliki bivanja dr. Mačka v Belgradu so imeli včeraj popoldne na stanovanju Joce Jovanovića široko konferenco zastopniki strank združene opozicije. Udeležilo se je 30 delegatov posameznih strank ter okoli 120 drugih somišljenikov. Joce Jovanović je najprej pozdravil dr. Mačka, nakar se mu je ta zahvalil. Popoldne so se najprej vsi štirje predstavniki strank združene opozicije skupno slikali na dvorišču hiše Joce Jovanovića, nato pa se vsi drugi navzoči somišljeniki. Ostali so se nato razšli, šefi združene opozicije pa so ostali na malici pri Joji Jovanoviću, zvečer pa so večerjali pri Ljubi Davidoviću. Popoldne se je sestal na svojo zadnjo sejo tudi delovni odbor združene opozicije. Na njej so se pomnili o svojem bodočem delu za nastop med ljudstvom.

Po prihodu dr. Vladka Mačka v Belgrad so po uradnem poročilu imeli predstavniki združene opozicije in kmečke demokratske koalicije 14. t. m. sestanek, po katerem so izdali poročilo, ki je navadna parafraza sporazuma od 8. oktobra 1937. To poročilo kritizira delo vlade in se zavzema za ukinjenje ustave ter volitve v konstituantno.

7,5 milijona dinarjev je odobril ministrski svet na svoji zadnji seji »Zakladni bolnišnice v Zagrebu«. V celoti bi morala vlada dati 17,5 milijona dinarjev, vendar pa se bodo z nakazilom 7,5 milijona vsaj mogla nadaljevati nekateri dela v notranjosti že dograjene zgradbe omenjene bolnišnice. Dela s tem denarjem se bodo pričela že prihodnji teden. Na vsak način bodo delavci, ki so se že bali, da bodo postali brezposelni, dobili vsaj za nekaj časa spet delo, medtem pa bo morda izplačanih še ostalih 10 milijonov dinarjev. Ker je tudi ta denar več ali manj zagotovljen, se v Zagrebu nadejajo, da bo ta potrebna nova zagrebska bolnišnica popolnoma dograjena že prihodnje leto. Če dobi Zagreb to novo bolnišnico vsaj že prihodnje leto, bo izpolnjena obljuba o izplačilu omenjene vsote 17,5 milijona dinarjev.

Razstavo »Pol stoletja hrvaške umetnosti« bo priredilo Hrvaško umetniško društvo za svojo 60. letnico. Obenem bo takrat odprti tudi nov Dom likovne umetnosti, o katerem pravijo, da bo zelo reprezentativen. Priprave za razstavo so se že začele. Poslana so tudi že vabila raznim likovnim umetnikom, ki bodo sodelovali na tej razstavi. Pričakujejo, da bo na njej sodelovalo okoli 150 hrvatskih likovnih umetnikov. Razstava se bo odprla prve dni meseca oktobra in bo trajala mesec dni.

O preskušnji čistine in žigosanju škatlic iz zlata, srebra in platine za urarje je izdalo ministrstvo za trgovino in industrijo podnaslovo: Po členu 13 uredbe o izvajanju zakona o področju nadzora izdelkov iz zlata, srebra in platine, se morajo izdelki iz žlahtnih kovin, ki sestojijo iz več delov, vrniti stranki, preden se sprejmejo v preskušnjo, če stranka ni istočasno kakor za preskušnjo in žigosanje predložila vseh sestavnih delov izdelka. Posamezni deli iz tega izdelka se ne morejo ločeno sprejeti v preskušnjo. Če stranka naknadno ne bi mogla ali ne bi hotela predložiti tudi ostale dele, bodo carinska oblastva ravnala po določilih drugega odstavka čl. 15 zakona o nadzoru nad čistino izdelkov iz zlata, srebra in platine, to je, uničila jih bo, če so pa prišli iz tujine, vrnila čez mejo. Zato se morejo v preskušnjo čistine in žigosanja sprejeti samo kompletne škatle za ure, ne glede na to, ali se izdelujejo doma ali pa uvažajo iz tujine.

40 ljudskih šol ima danes karloški okraj. V mestu Karlovcu samem jih imajo od tega števila osem. V teh osemih karloških mestnih šolah se je letos vpisalo le 35 otrok več kot lanske leto, v ostalih 32 ljudskih šolah, kar jih je izven Karlovca v karloškem okraju, pa 130 več kot lani. Kljub tem podatkom pa se ne more reči, da je letos le tako malo prirastka ljudskošolske mladine, kajti doma jih je ostalo v karloškem okraju nič manj kot 500, in to samo zaradi tega, ker se zaradi pomanjkanja šolskih prostorov niso mogli vpisati v šolo.

Ruski polkovnik Pavle Karlovič Arden se je te dni ustrelil v Sarajevu. Ko so ga našli, je držal v roki samokres, pred njim pa je bila odprta knjiga »Propad Zahoda«. Pred 20 leti je prišel omenjeni polkovnik v Jugoslavijo. Bil je nato 15 let zaposlen kot kontraktualni uradnik pri železniškem ravenateljstvu v Sarajevu. Nedavno je bil odpuščen iz službe. Te dni je prišel k neki svoji znanci v Sarajevu in jo prosil, naj mu napiše prošnjo za službo. Ta gospa mu je to obljubila, vendar ga je prosila, naj počaka samo še toliko, da se vrne iz mesta, kamor mora nujno po opravkih. Ko je gospa prišla nazaj, je našla Karloviča v njeni sobi mrtvega. Ležal je na tleh, v roki pa je še krčevito stiskal samokres. Videlo se je, da je še malo pred svojo smrtjo bral knjigo, ki jo je napisal Oskar Spengler z naslovom »Propad Zahoda«.

Ze celih 15 let živi samo ob kruhu, soli in vodi neki 85-letni starec iz Rudnika v Srbiji, ki se piše Proka Milutinović, in ki se ga je prišlo ime »doktor šivanek«. Je to neke vrste podeželski krojač. Neke, pravi, da je imel celo šivalni stroj, pa ga je moral prodati, da je mogel plačati dolg. Od žalosti, ker je moral stroj prodati, je zbolel. Neka domača zdravnica mu je tedaj dejala, da bo ozdravel le, če bo jedel samo kruh in sol. Proka pravi, da še nikdar ni bil tako zdrav kot zdaj. Tudi ne pije drugega kot vodo. Tobaka prav tako ne mara. Vsako jutro se hodi umivati k tekoči vodi, ker pravi, da je tudi to predpogoji za dolgo življenje. Po nasvetu one zdravnice se tudi ne sme nikdar od petkih greti ob ognju. Pri njem pa je zanimivo tudi to, da že 20 let prostovoljno živi v zaporu. Občina mu je odstopila v občinskih zaporih sobo, v kateri stanuje. V njej je se našel takoj po svetovni vojni in v njej je tudi zaslovel kot »doktor šivanek«.

Železničarji - drugi največji hišni posestnik v Mariboru

Iz malih dinarskih prispevkov Podpornega društva je nastalo milijonsko premoženje

Maribor, 12. avgusta.

Ze pred prevratom je obstajalo v Mariboru Podporno društvo železničarjev, ki pa je potem v vojnih letih izgubilo vse svoje premoženje. Sele v svobodni državi je Podporno društvo zavzelo večji razmah, širilo se je med železničarji tudi v ostalih pokrajinah ter šteje danes okrog 10.000 članov. Člani prispevajo mesečno malenkostne zneske — komaj par dinarjev od osebe, zato pa prejmejo njihove družine v slučaju smrti družinskega poglavarja ali njegove ssozavarovane žene izredno visoko posmrtnino — okrog 10.000 din. Povrh tega pa kljub številnim smrtnim slučajem, ki zahtevajo vsako leto milijonske vsote na posmrtninah, ostane v društveni blagajni veliko denarja. Iz teh dinarskih prispevkov so tokom let nastale milijonske vsote, ki jih društvo po večini nalaga v stanovanjske zgradbe. Društvo je danes za mestno občino drugi največji hišni posestnik v Mariboru. Nedavno so se vselile stranke v novo krasno stanovanjsko zgradbo, ki jo je društvo

zgradilo s stroški 1 milijon dinarjev na vogalu Frankopanske in Radvanjske ceste. Društvo pa namerava letos graditi še dve veliki stanovanjski hiši, vsaka z 20 stanovanji. Za eno je že kupilo veliko stavbeno parcelo v Studencih, drugo pa namerava zidati v Melju, kjer se pogaja za lepo stavbišče, ki je last premoženja bivše Južne železnice. S takšnim načinom gospodarstva društvo najvzledneje skrbi za varno naložbo premoženja, obenem pa ustvarja v Mariboru trajne vrednote in zelo socialno vpliva na stanovanjske razmere, tako da je lahko mariborsko mesto vrlim železničarjem v resnici hvaležno. Ni pa tudi čuda, če drugim nepoklicanim činiteljem rastejo ekomine po tem lepem premoženju in zadnje čase se že čujejo glasovi, da bi se sedež društva in uprava premoženja »prenesla« nekam v kakšno »centralo«, kjer bi seveda imeli ti činitelji večjo »kontrolno« in z njo zvezane razne koristi. Upamo, da bodo naši železničarji znali braniti svojo lastnino in da jih bo v tej borbi podprla vsa naša javnost.

Ljubljana : Hajduk 2 : 1

Ljubljana, 16. avgusta.

Dolgo časa se je spiliti Hajduk iz Ljubljane vračal s ponosom, češ, spet imamo v žepu dve točki. Zadnja leta sicer teh dvojnih točk sicer ni več dobival tako gladko kakor prve čase, dobival pa jih je le. Sicer je šel doslej dvakrat tudi z eno samo — in še presneto vesel je bil lahko, saj je bil dobil takole napol zastoj. Odkar slovenski nogomet obstaja, pa se še ni zgodilo, da bi kak slovenski klub premagal pomorskega mojstra. V nedeljo pa je bila stara, nam nič kaj simpatična melodija od kraja odžvižgana in menda za lep čas. Razpršila se je glorijska Hajdukove nepremagnljivosti — poslej ostane le še BSK, katerega tudi doslej ni mogel poraziti noben slovenski klub. Ni dvakrat reči, da bo prihodnje nedeljo, 21. t. m., končno obledela tudi Boskova aureola; čas bi že bil. Nobena tekma na domačih tleh v bodoče ne bi bila kar tako meni nič tebi nič že vnaprej izjubljena. Prijetno pa bo postalo tudi dejstvo, da bo ob tako izpremenjenih razmerah prišla na igrišče tudi še tista številna trdosrčna stara podžigalska občina, ki je že pred leti obupala nad ljubljanskim in slovenskim nogometom.

Vreme nam tokrat ni bilo posebno naklonjeno. Vselej smo pri tekmah s Hajdukom opazili, da so naši klubi s Hajdukom igrali lažje in boljše, če je bil teren moker in če je deževalo. Tokrat pa je bilo prav poletno vroče, tako da so »kibici« s sukničji pod pazduho urnih krač leteli po Dunajski cesti proti Stadionu, na igrišče SK Ljubljane. Po malem se je nabirala ob obeh straneh zelene trate množica. Pri glavni tekmi smo ocenili, da je bilo tokrat približno 2000 ljudi.

V zanimivi predtekmi je ljubljanska rezerva premagala Grafiko z rezultatom 5:0. Ob petih popoldne so se končno prikazali Hajdukovi, beloplavi v teje močni postavi:

Čulić, Milutin—Matošić I., Marušić—Rafanelli—Bakotić, Muljačić—Lemesić—Kragić—Matošić II.—Alujević.

Naša belozelena Ljubljana pa je nastopila takole:

Pogačnik, Žitnik I.—Bertoncelj Stanko, Vodišek—Pupo—Boncelj, Janežič—Pepček—Rataj—Vovk—Erber.

Znameniti Milinarič, ki je bil delegiran za to tekmo (spet k Hajduku!) se je tokrat rajši umaknil, da mu ne bi bilo — njemu in nam — treba obujati spominov na zadnje neljube dogodke in na slabo sojenje. Zato je mesto njega izpod trebine prikoral k. Višnjč.

Kratek potek: Ze v prvi minuti zasmrdi pred Čulićem smodnik, Erber pa priže vlažno vžigalico in Hajdukovi se oddahnejo. Toda v 8 minuti je Erber spet pri podobno ugodni priliki na mestu — in že je 1:0 za Ljubljano. Vse do srede polčasa je Ljubljana odločno boljše nasprotnik; precej se pozna, da ima v tekmi vendar že enkrat napadalni kvintet, ki zna »držati žogo«. V sredi prvega polčasa se malo bolj razkurijo Hajdukovi, ki nekaj časa napadajo izredno nevarno, toda odlična ljubljanska ožja obramba jim ne dovoljuje zanesljivega strela. Vendar se ljudi kljub temu začne pošlačati občutek, da se ti siloviti »hajduški« napadi konec krajev za nas le ne bodo iztekli brez slednje škode. In res: v 31 minuti odda Lemesić Matošiću II., ki steče dva koraka in pri tleh pošlje neubranljiv strel v Pogačnikovo svetlobo; 1:1. Igra je nato nekaj časa izenačena; v 38. minuti ima Erber spet prav lepo priliko; Milutinu se zdi mali možakar le nekoliko prenevarjen, zato ga urno prevrne na ugaske. Jasna je stvar, ki sledi: Višnjč in Milinarič, čeprav pri svoji stroki ni nič kaj bolj v sedlu kot je bil Milinarič. Pošten in objektivni mož je. Enajstmetrovko izpremeni Pupo v 2:1 in na koncu se je pokazalo, da je ta enajstmetrovka bila mnogo dragocenejša kot se je zdelo prvotno. Prinesla je Ljubljani že dokončno obe točki, razen tega pa je postavila tudi prvo slovensko zmago nad Hajdukom. Do konca prvega polčasa je Ljubljana nevarnejša. V drugem polčasu ima v začetku spet glavno besedo Ljubljana, v sredi se Hajdukovi spominajo, da izenačitev ne bi bila napak. Ljubljanci ni pa jim ne dovolijo tega neprimerne »podviga«. Pa tudi Ljubljana ne drži rok krizem; kup zrelih šans se »imci« pred Čulićem, toda spilita obramba vse dosledno ugonabljaja. Prav na koncu pote Spličani krvavi pot k izenačenju; ne gre, pa ne gre — in konec. Obe točki sta lepo ostali pri nas doma.

Hajduk je igral tokrat kar dobro; zdi se, da se počasi izmotava iz krize, v kateri je čepel že nekaj let sem. Obramba je odlična, halflinija boljše in zanesljivejša kot prejšnje čase. V napadu sta bili prav vidni sili Lemesić in Matošić II., prav dobro pa se je uveljavil tudi mladi Muljačić. Napad je lepo kombiniral in se ni izgubljal v dolgozemem in zamudnem podajanju v širino, ampak si pomagal s strminami predložki k naglemu in ekonomičnemu pridiranju. Hajduk bitke z Ljubljano ni morda izgubil zato, ker bi bil zdaj — kot so trdili razni glasovi — slabši kot drugokrat, ampak iz razloga, ker je Ljubljana končno vendarle postavila soliden standardni team, ki je prav dobro izvršil svojo nalogo. Hajduk je to tekmo moral izgubiti.

Ljubljana ima trenutno prav dobro moštvo, najzanesljivejši in najboljše kar utegne postaviti na teren. Za obrambo in za halflinijo si ni bilo pri nas zadnje čase treba beliti glave, vedno nam je zadajal preglatice le napad. Tehnično vodstvo, ki je postavilo nedeljski napadalni kvintet, je napravilo poizkus, ki se je preprčiljivo pozitivno obnesel. Neki glasovi so po tekmi sicer kritizirali tega ali onega igralca, govorili so to in ono, češ, če drugega ne, mesto centerfora je bilo brez dvo-

ma slabo zasedeno. Toda to ne drži: Rataj je sposoben igralec, ki ima res nekaj svojih hujših napak (preveč zadržuje žogo in se preizdatno ukvarja z driblingom); v glavnem pa je kar napravljen za mesto centerfora, vsaj v sedanjih razmerah. Žogo obvlada dobro, ima lep pregled in kar je glavno, pogumno in prisrebno si upa tudi v peterece. Občinstvo ceni igralčeve sposobnosti (zlasti centerforjeve) le po tem, če centerfor v sredini obširnega podaja in se zlepa ne prikaže v šestnajsterec; če pa se, potem pa mora biti gol. Rataj je v sredini igrišča žoge naglo oddajal, potem pa se je do šestnajstereca kar izgubil, kakor bi se potuhnil. Tam pa je vedno odlično begal ožjo Hajdukovo obrambo. — Vsi naši igralci so izpolnili v nedeljo svojo dolžnost. Prav dober je bil Pogačnik, požrtvovalen, gibčen, razsoden; le dvakrat ali trikrat se nam je zdel nekoliko nesiguren, kar pa je tudi razumljivo, saj so mu Dalmatinci časih kar brez prestanka hudo kurili pred vrati. Stanko in Luce Žitnik sta bila dva gladiatorja, ki se nista prav nič plašila močnih sinov morja. V halfliniji so delali vsi trije lepo; konstruktor Pupo, kot podlasica okretni Vodišek in zanesljivi razdirač Boncelj. V napadu je bil imeniten Janežič, ki se je zdaj iz ligaške kamre premaknil v ligaško hišo ter je z uspehom stregel pri ligaški mizi. Vovk je na zvezi opravil vse hvalevredno delo; ljubljanska publika pa je čudna: dvakrat, trikrat ti igralec nesrečno odda ali driblja preko svojih fizičnih moči in že si je zapravlil njene simpatije! Vovk je v tej tekmi dokazal, da se bo na levi zvezi meden uveljavil še najuspešneje. Odlični je bil Pepček, ki je v nemajhnih meri s krasnimi predložki stregel Janežiču. Pepček je v nedeljo neumorno gradil in tudi začuda dobro štartal. Tudi Erber ni bil šibek; moral pa bo še nekoliko bolj poluhati mesta, na katerih se mora znajti ob taki ali drugačni situaciji. Če povzamemo vse v vsem: Ljubljana ima zdaj soliden team ter bi bilo zelo nesmotrno, če bi iz tega moštva izmenjali v kratkem magari le enega samega igralca! Ostanjejo naj skupaj, inteligentni možje so, ki se bodo v kratkem še lahko lepo uigrali in potem nam za potrebne točke ne bo več treba biti v strahu! Upajmo, da bo to isto moštvo v neizpremenjeni postavi prihodnjo nedeljo nastopilo proti BSKu. Dobili smo po včerajšnji tekmi vanj zaupanje in menimo, da se bo tudi proti BSKu obneslo tako dobro in še boljše kot se je bilo obneslo to nedeljo v težki tekmi s Hajdukom!

Tridnevne kolesarske dirke

Tridnevna kolesarska dirka okoli Slovenije in Hrvaške je končana. Proga, razdeljena v tri etape, je bila dolga 600 km. Vodila je iz Zagreba preko Karlovca, Ljubljane, Maribora, Varaždina in v Zagreb nazaj. Prijavljenih je bilo 40 dirkačev, na start pa jih je prišlo 28. Slovenec je startal 7. Belgrajžani 3, največ pa je bilo Zagrebčanov. Skupni izidi prve etape Zagreb—Ljubljana: 1. Prosenik Gustav (Gradj), Zagreb 6:16.37, 2. Erdelji Danilo (Bata, Borovo) 6:20.45, 3. Lavrih Karel (Fortuna, Belgrad), 4. Penček Nikola (Okao, Zagreb), 5. Davidović Drago (Železničar, Zagreb), 6. Zerial Oskar (Edinstvo, Ljubljana).

Zmagovalec v prvi etapi je bil Prosenik, najboljši Slovenec pa Zerial. Od moštev je prva Zagreb I. V drugi etapi Ljubljana—Varaždin se je položaj spremenil, ker je glavni favoriti in državni prvak Prosenik odstopil. Pri Slov. Bistrici je padel in se na kolenu precej poskodoval, da je moral odstopiti. Težje se je poskodoval Karlovec Starič, ki so ga odpeljali v celjsko bolnišnico.

Splošni placement druge etape je naslednji: 1. Erdelji 12:57.55, 2. Penček 13:01.02, 3. Lavrih 13:01.06. Od moštev vodi Zagreb I.

V tretji etapi Varaždin—Zagreb je prišlo med tekmovalci do spora. Dirkači iz Slovenije, Niša, Sarajeva, od Bate in Fortune so odstopili, ker vodstvo tekme ni uvaževalo njihovega protesta. Davidović, ki je v dopoldanski tekmi vozil za avtomobilom, je prišel celih 3 minut pred drugimi na cilj. Vsekakor je to prevelika razlika, posebno če, ker v prejšnjih etapah ni dosegel niti približno tako velikega naskoka, niti v zadnji polovici etapi Bjelovar—Zagreb ni prišel prvi na cilj, ampak četrti in končno si ne bi mogel niti Prosenik privoščiti skoraj pol ure prednosti. Menja smo, da je bil protest onih devetih tekmovalcev dosti upravičen. Upamo, da bo kolesarska zveza posvetila tej zadevi malo več pozornosti in zadevo razčistila, da se ne bi komu godila krivica. Obenem pa je to slaba usluga propagandi našega kolesarskega športa, ki se mora vedno boriti z »višjimi silamic«. Če pa od 28 tekmovalcev odstopi tretjina (9), je bolje, če se lake »tekme« ne prirejejo več.

V splošni kvalifikaciji je bil prvi Davidović, drugi Punčev, tretji Mihelič. Na cilju je tekmovalce prišlo okoli 4000 ljudi, ne pa, kakor v Ljubljani, samo slučajni sprehajalci.

Iz športne krošnje

Ob priliki lahkoatletskih tekem za državno prvenstvo Finske je svetovni rekord v metanju kopja Jörvinen postavil nov rekord z metom 76.48. V soboto so se udarili v Trstu jugoslovanski in tržaški rokoborci vseh kategorij. Tržačani beležijo pet zmag, naši pa dve.

Blejski teniški turnir je končan. Juniorski prvak Bleda je Blanke, ki je premagal Branoviča, mednarodni prvak Bleda pa je Madžar Friedrich, ki je premagal svojega rojaka Snopeka. V damskem tekmovanju je imela Florijan (J) v Špešči (M) slabega protivnika.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer sko stanje	Temperatura v C	Relativna vlaga %	Oblačnost 0-10	Veter (smer, jakost)	Padavine	
						m/m	vrsta
Ljubljana	760.4	20.4	14	94	9 NE ₁	—	—
Maribor	760.8	22.0	12.0	93	10 0	2.0	dež
Zagreb	755.4	27.0	14.0	95	3 S ₁	—	—
Belgrad	754.9	27.0	16.0	90	6 WNW ₁	—	—
Sarajevo	756.7	26.0	13.0	95	3 0	—	—
Vis	757.3	25.0	12.0	90	10 NW ₅	7.0	dež
Split	755.6	23.0	18.0	70	10 NE ₂	—	—
Kumbar	755.6	25.0	19.0	90	9 NNW ₁	12.0	dež
Rab	757.1	28.0	16.0	70	7 0	—	—
Šušvarnik	756.3	24.0	19.0	60	6 SE ₂	—	—

Vremenska napoved: Spremenljiva oblačnost, nestalno vreme.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od sobote do danes: V soboto je bilo jutraj oblačno in megleno. Ob 7.50 se je oblačnost nekoliko pretrgala ter je posijalo sonce. Od 10.45 do 12.10 je bilo oblačno, nato pa do 16 nekoliko jasno vreme, ostali časi dneva v noč pa zopet oblačno. Ob 20.30 je na severozahodu pričelo gneti, ob 21.35 pa zmerno deževati. Padlo je 4.8 mm dežja. Najvišja toplota zraka je znašala 23.4° C. — V nedeljo je bilo iz noči do 7 popolnoma, do 10.20 pa deloma oblačno in nekoliko sončno vreme. Ob 11.50 se je skoro popolnoma zjasnilo; ves ta čas je bilo zelo soparno. Ob 12 so se pričeli od vseh strani zbirati oblaki, ki so se polagoma razprostirali in do 14 skoro popolnoma pokrili nebo. Ob 16.30 je grmelo, ob 19.45 pa je padlo nekaj kapljic dežja. Najnižja temperatura zraka je znašala 16.0° C, najvišja pa 24.2° C. — Včeraj v ponedeljek je bilo jutraj megleno in oblačno do 6.10. Ob 6.20 se je pričela megla dvigati, pa tudi oblačnost manjšati. Ob 7 je bilo že večinoma jasno. Ob 10.45 je pričela oblačnost zopet naraščati, tudi oblaki so pokrili do 12 nebo skoro popolnoma. Ves ostali čas dneva je bilo skoro popolnoma oblačno. Popoldne je parkrat zažrmelo in padlo je nekaj kapljic dežja. Zvečer se je oblačnost zmanjšala, ponoči pa je bilo deloma jasno.

Koledar

Danes, torek, 16. avgusta: Rok.

Sreda, 17. avgusta: Liberat.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20; mr. Murmayer, Sv. Petra c. 78.

Jugoslovanska kinološka zveza priredi 1. in 2. septembra na Ljubljanskem velesejnu državno razstavo plemenskih psov. Razstava bo pod okriljem Mednarodne kinološke zveze in pod pokroviteljstvom Nj. kr. Vis. kraljeviča Andreja. Prijave za razstavo psov sprejema in daje pojasnila tajništvo Jugoslovanske kinološke zveze, Ljubljana I., Cesta v Rožno dolino 36, tel. 23-55.

Rjava štajerka je slovenska narodna kokoš. Je najbolj odporna proti boleznim in vremenem neprilicam ter najboljša za meso in jajca. Zato spada na naša kmečka dvorišča. Na I. zvezni banovinski razstavi malih živali in njih produktov, ki bo v Ljubljani na velesejnu v času od 1. do 12. septembra, bodo imeli priliko posestniki velesojne občudovati nepregledne vrste razstavnih kletk najodličnejših družin domače štajerske kokoši. V posebnem oddelku razstave bo prikazan na obširnem prostoru tudi tip vzornega rejskega središča za štajersko kokoš.

Gospodinska razstava »Naši gostje« Zveze gospodinj v Ljubljani na letošnjem jesenskem velesejnu od 1. do 12. septembra bo podala navodila, kako naj si ektrbna gospodinja pomaga ob neugodah, pokazala pa bo tudi pogreške, ki bodo nemo pričale zgodbe o brezskrbnem gospodinstvu. Tudi v najrevnejšem gospodinstvu se lahko ohranja še tako ceneno blago v dobrem stanju, če ravnamo z njim s pozornostjo in ljubeznijo.

Radi slinavke in parkljevke so živinski semnji do preklica v Ljubljani ustavljeni.

Ljubljanci, ki bi želeli z našim prevz. g. škofom dr. Rožmanom prihodnjo soboto in nedeljo poročati na grob sv. Heme v Krko na Korosko, se lahko prijavijo še danes v Salezijanskem zavodu na Rakovniku. Prinesejo naj dve sliki in 130 din. Vse drugo je razvidno iz prospektov, ki ga tam dobe.

Velesovo slavi 700 letnico obstoja

Velesovo, 15. avgusta.

Letos poteka 700 let, odkar je bil v Velesovem ustanovljen samostan s cerkvijo Matere božje, ob kateri se je potem kmalu razvila slovita božja pol. Samostan je pozneje propadel, a ostala je krasna cerkev, ki zaradi svojih umetniških slik slovi daleč naokrog.

Ta 700 letni jubilej so hoteli vrli velesovski farani proslaviti kar najbolj slovesno. Ves prostor pred cerkvijo so lepo okrasili z mlaji, domače prosvetno društvo pa je za uvod v slovesnosti uprizorilo v nedeljo zvečer na prostem »Slehernikac«, ki je prav lepo izpadel, kar se tiče uprizoritve in obiska. Po igri je bilo potem v cerkvi večerno čestčenje, nato pa se je v lepi mesečni noči razvila po polju veličastna procesija, ki se je končala šele ob dveh jutraj, t. j. na Velikega šmarna dan. Takoj nato je bila v cerkvi sv. maša, med katero je pristopilo več sto ljudi k sv. obhajilu.

Na praznik ob 10. je bila slovesna služba božja, ki jo je opravil g. superior Flis, popoldne pa je prosvetno društvo ponovilo »Slehernikac« ob še mnogo večji udeležbi kot prejšnji večer.

Za časa vseh prireditev je bilo v Velesovem vse živo ljudi, tako domačinov kot tujcev, ki so prišli k lepemu slavlju. Velesovo bo tja do Malega šmarna v znaku tega praznovanja. Na ta dan pa bodo zadnje slovesnosti, ki se bodo zaključile s škofovo mašo.

Strela udarila v kozolec

Kamnik, 16. avg.

Kmalu po tretji uri včeraj popoldne so se nad Kamnikom začeli kopičiti težki oblaki, ki niso obetali nič dobrega. Kmalu se je vsula ploha, katero je spremljalo zamolklo grmenje. Nekajkrat je močno treščilo. Tako je strela udarila v Vidičev kozolec v Podgorju, ki je jako velik (dolg 17 stanov). Malo manj kot polovica je bilo založenega z žitom. Strela pa je k sreči udarila v prazni del kozolca, ki je bil takoj v plamenu. Vaščani so prileteli na kraj nesreče, ki so večjo nevarnost preprečili na ta način, da so kozolec presekali. Skoda je krita z zavarovalnico.

„Princ Dabby“ - štirinožni poštni sel

Zvesti eskimo-pes, imenovan »princ Dabby« oskrbuje pošto med dvema najsevernejšima oporiščama v Aljaski med Fort Little Rockom in Fort Harrisom. Ze 10 let prenaša poto z vzgledno zvestobo in poštenostjo.

Fort Little Rock in Fort Harris sta dve skrajni severni točki na Aljaski, do koder se ega civilizacija. Med njima so si postavili svoja bivališča lovci in trgovci. Little Rock ima vsaj priložnostne zveze z ladjami in letali iz Amerike, dočim pa Fort Harris nima nobene direktne zveze. Vkljub temu pa so prebivalci obeh teh mest stalno enkrat na teden v zvezi, čeprav znaša razdalja med njimi 195 km.

Priljubljeni sel

Ze več kot deset let vrši službo pismošo med Fort Little Rockom in Fort Harrisom možan eskimski pes »princ Dabby«, ki vsak teden enkrat nosi na svojem hrbtu v aluminijasti škafli pošto. Teden za tednom, že deset let vrši »princ Dabby« svojo težko službo v splošno zadovoljstvo. Zvesti štirinožni pismošar je v teku svojega službovanja doživel že nekaj pustoševščin in se je moral že mnogokrat boriti z divjimi volkovi. »Princ Dabby« prepotuje običajno razdaljo med obema naselbinama sam; samo kadar ima posebno dragocen tovor ali zelo važna nakazila v svoji aluminijasti skrinjici na hrbtu, ga spremljata še dva, prav tako štirinožna pomočnika. Vsa Aljaska pozna in ljubi »prince Dabbys« in oba njegova štirinožna spremljevalca. Na vse te tri pismošarje pazijo drvarji, iskalci zlata, trgovci s kožami in lovci.

Pismošar ni ...

Prejšnjo jesen je »princ Dabby« izostal. Čakali so nanj en dan, dva in, ko še ni prišel v Fort Harris, so so odpravili prostovoljci na smučkah, da poiščejo zvestega pismošarja. Vsi lovci so bili obveščeni o izostanku. Dva vojaka sta odšla s smučmi v Little Rock, toda o »princu Dabbyju« tudi tu niso vedeli ničesar. Po nekaj dneh brezuspešnega zasledovanja so prenehali z iskanjem. V Little Rocku so hoteli že izobesiti zastavo na pol droga in znak žalosti za zvestim pismošarjem, ko se je »princ Dabby« privlekel ves sestradan in opraskan. Z zadnjimi močmi je prišel do mestnih vrat, kjer se je zgrudil. Poštna aluminijasta skrinjica na njegovem hrbtu je bila nedotaknjena.

Skrbni negi vseh prebivalcev Little Rocka se je posrečilo ohraniti pri življenju zvestega psa. Kaj je doživel »princ Dabby« na svoji poti, bo pa ostala večna uganka.

Pred kratkim pa je bil Little Rock pozorišče redke globočnosti. Od blizu in od daleč so prišli v trdnjavo gozdarji, nastavljalci zank, trgovci s kožami, stražniki in vojaki, da prisostvujejo redki

slavnosti. »Princ Dabby« je obhajal desetletnico svoje poštno službe. Poveljnik mesta in trdnjave Little Rocka je postavil četo vojakov, ki je zvestega pismošarja pozdravila s puškami in ob zvokih pesmi »Jankee Doodle« mu je pripel okoli vratu visoko odlikovanje. »Princ Dabby« je ponosno, kot da se to samo po sebi razume, sprejel to svoje odlikovanje. Po 24 urah pa je junak dneva zopet prevzel na svoj hrbet aluminijasto škaflico in zvesto nadaljeval skozi hrib in dol, v burji in viharju, skozi puščavo in gozd svojo staro pot.

Moda pokončuje malarijo

Če vprašate kakšno damo, kakšne čevljičke najraje nosi in kakšne rokavice ji najbolj ugaajo (če ji seveda cena ne dela preglavice), ti bo po veliki večini vsak odgovorila: »Veste, da čevlje in torbice iz usnja kač in kuščaric. To se najbolje nosi in pristaja vsaki obleki.«

Ker pristojajo taki modni čevlji, rokavice in torbice vsaki obleki, se je začel diviti boj na velike kuščarice, ki žive pred vsem v močvirjih in rekah belgijskega Konga. Najljubša hrana teh živali pa so majhne ribe, ki so se radi tega, ker se je radi pridobivanja usnja kač in kuščarjev število teh neprimerno zmanjšalo, v najkrajšem času izredno razmnožile. Te ribe pa se pred vsem hranijo z ličinkami komarja Anofela, ki razširja malarijo, eno najstrašnejših tropskih bolezni. Radi izrednega apetita vedno številnejših rib je tako nastalo novo in izredno učinkovito sredstvo za pokončevanje komarja Anofela in temu je vzrok mogočna gospa moda.

Zvonenje brez zvonov

V zvoniku katedrale v Katovicah so namesto zvonov postavili več zvočnikov, ki vsak dan razširjajo donenje zvonov ženske cerkve v Monakovem. Poskus se je posrečil, ne da bi Katovičani kaj slutili o svojih »umetnih zvonovih«.

Več mesecev je potevala križem po Evropi posebna komisija, ki je imela nalogo, zaslediti za bodeče nove cerkve najljubše doneče zvonove. Pri izboru za pravkar posvečeno katoviško katedralo so se odločili za zvonove monakovske ženske cerkve in poleg tega še za neke druge. Razen tega pa so Katovičani dali časa poslušati zvonove raznih nemških in inozemskih cerkev, ne da bi to opazili, kajti nikomur se še sanjalo ni, da v zvoniku ni zvonov, temveč samo plošče. Preizkušali so te plošče tudi na drugem kraju, da bi se prepričali, če imajo isti učinek, in izkazalo se je, da donijo prav tako lepo. Samo po sebi se razume, da bodo sedaj ostali pri teh izbranih »zvonovih«. Njihov zvok je namreč tako čist, da niti poznavalci sami, ki so slišali prave zvonove, niso mogli rešiti te »uganke«.

Radio-aparat, ki je montiran pod sedeži v avtomobilu.

Zemljevid kot radijska postaja

Na veliki razstavi nemške radiofonije v Berlinu je bil razstavljen tudi radijski sprejemni aparat, čigar skala predstavlja karto Evrope. Ta karta ima v premeru 15 cm. Na tem zemljevidu je zaznamovanih 130 evropskih radiooddajnih postaj po njihovi geografski legi. Okrog in okrog te skale pa so v krogu razvrščena imena teh radijskih postaj. Če zavrtiš gumb na tem sprejemniku, se sedaj zasveti spodaj v Španiji, sedaj gori na Finskem in spet spodaj v Italiji ali koderkoli v osrčju Nemčije. Pokaže se majhna razsvetljena pika, ki nam v trenutku pove, katero postajo poslušamo. Kadar sprejemamo postajo e srednje dolgimi valovi, se te pike svetijo belo, kadar pa gre za postajo z dolgimi valovi, se te pike rdeče. Kaj je to? Igrajkanje ali velik tehnični napredek? Ne eno ne drugo, temveč samo prikupna in duhovita rešitev problema skale.

Tehniku in laiku se seveda zdi, da tiči za to novostjo zelo zamolana aparatura. Vendar pa je vse skupaj smešno enostavno. Rob skale je prevlečen s pločevinastim trakom. Ta rob ima zelo majhne luknjice. Od teh pa so napeljene tenke steklene palčice k posameznim krajem na karti. Te 130 palčic je tako primerno urejenih in zakrivljenih, da vodijo iz vsake točke geografsko popolnoma neurejenih valovnih dolžin natančno na kraj oddaje. Skozi male luknjice v pločevinastem traku pošilja pri vrtenju skale žarnica v aparatu svojo svetlobo vsaki od teh palčic. Ite pa spet pošilja svojo svetlobo prav na svoj skrajni konec, ki je pa točka na karti Evrope. Pri tem gre torej za spretno uporabo popolnega odboja. Ker pa je izguba svetlobe pri popolno odbijajočih steklenih palčicah, če so iz primerne stekla, neverjetno majhna, se posamezna mesta na karti zelo svetijo, čeprav je za to uporabljena le majhna žarnica in zelo tanke palčice.

Ločitev radi tobaka

Po petdesetletnem skupnem življenju sta se ločila Manuel in Marija Tígonas v Mexico-City. Razlog za ločitev je prav evojevstven. Radi ščepca njuhalnega tobaka ništa hotela praznovati skupaj zlato poroke. Dva in osemdesetletni Manuel ni mogel te ločitve preboleti in je kot izgubljen hodil po mestu. Na vsakem uličnem vogalu je mislil, da bo srečal svojo ženo, ter jo iskal povsod. Manuelova žena je imela navado, da je njuhalk tobak v postelji. Manuel pa tega ni maral, ter je zahteval ali naj preneha z njuhanjem ali pa naj gre kamor hoče. Marija si je izbrala drugo in je zapustila skupni dom. Mož pa je hrepenel po ženi in je celo v časopisih objavil, naj se vrne in da sme odšel naprej njuhati kolikor hoče in delati, kar se ji ljubi. Casopisni poročevalec jo je našel pri nekih znanjih v bližini moževega stanovanja in ji sporočil možovo prošnjo. Marija je možovo prošnjo odbila in poročevalca celo prosila, naj ne izda njenega bivališča. Starka je povedala, da njuha že trideset let in da ji je mož začel to šele v zadnjem času očitati. Ščepca njuhalnega tobaka ji je priporočil zdravnik; prepričana pa je, da bi se zopet prepirala z možem, čim bi se vrnila k njemu nazaj.

Njuhanje je prišlo v modo leta 1558. na Portugalskem. Spočetka so pripisovali tobaku zdravilni učinek in so ga pripirali kot razkuževalno sredstvo v zaprašenih prostorih. Šele l. 1853. je posebna komisija ugotovila, da vsebuje njuhalki tobak bolezenske klice, in potem je ponehala njuhalka navada. Najznamenitejša trgovina

Angležinje se pritožujejo

V Cambridgeu je bil mednarodni ženski kongres. Gospa Elizabeta Abbst je poročala, kako slabo ravnaajo z ženskami v Angliji. V restavracijah in kavarnah so slabše postrežene kot moški. Za isto ceno prejmejo manjše porcije. Na ta način mora plačati večinoma ženska, ki je bolj potrebna okrepčila, večjo porcijo moškega in gostilničar vtakne dobiček lepo v svoj žep. Gospa Abbst je sama na lastni koži občutila to krivico. Nekoč je naročila kosilo v neki kolodvorski restavraciji. Za dočeno ceno je bila postrežena z enim samim kotletom, medtem, ko je njen sosed pospravil v žleodec dva. Gospa se je pritožila pri podjetniku, ki pa je rekel, da se gospa prav gotovo moti. »Možje«, je rekla gospa Abbst »imajo svoj denar za tobak in pipo in tudi za slavo. Me ženske pa moramo skrbeti še posebej, da zaslužimo za obleke.« Druga govornica, gospa Winifred Suer pa je poudarjala, da se z dekleti ravna radi posledic slabih vzgojnih metod, nepravilno. V mešanih ljudskih solah mora vsak deček, ki kaj zakrivi, sedeti v klop med dekleti, kar se smatra za posebno sramoto.

Vse udeležence kongresa so pa bile mislejnja, da bo ostala neenakopravnost toliko časa, dokler ne bodo možje izpremenili svojega dose-danega stališča.

Največji sovražnik žensk - zaročen

Se pred tedni je štel klub »Samcev« samo v Londonu preko 1000 moških članov. V teku 24 ur pa se je to število zmanjšalo skoraj za polovico. Ena sama zaroka je povzročila, da je skoraj polovico članov, ki jim je bilo geslo: nikoli poročiti, postalo nezvesto svojemu trdovratnemu načelu.

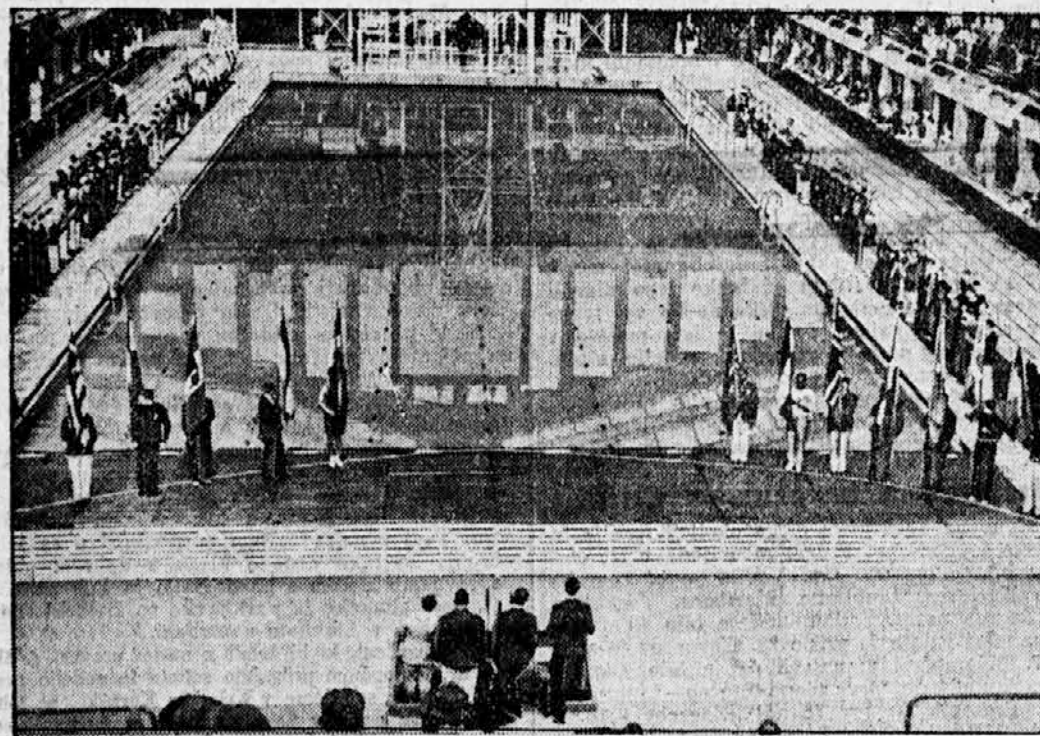
»Klub samcev« je klub, ki ima svojo zgodovino. Ustanovljen je bil že v 18. stoletju. Njegovi člani so bili splošno znani kot veliki sovražniki žensk. Vsi člani so vztrajali na tem, da se na svetu shaja lahko tudi brez žensk. Pred par meseci pa se je nek član zaročil s članico nekega ženskega kluba, ki je imel iste cilje. Tedaj se je Louis Kaufmann, predsednik »Kluba samcev« na vso moč trudil, kar se mu je bilo tudi posrečilo. Po 24 dnevih se je razšla zaroka. Predsednik »Kluba samcev« je triumfal.

Kaufmann je prejel ogromno pisem, ki so mu jih pisale žene, največ iz Londona. Na vso moč so grajale njegove naklepe. Neka mlada dama mu je napisala bodesedno: »Tudi ti boš moral verovat, dragi prijatelj, če pride prava.«

To prerokovanje se je sedaj izpolnilo. Gospod predsednik »Kluba samcev« je res našel »ta pravo«, njegova ura je prišla, poročil se bo. Miss Kathleen Lowter Morris, je staremu 57 letnemu gospodu zmešala glavo. Pa je tudi ponosna na to. Sedaj ima čez glavo dela s tem, da urejuje »izstopna pisma« članov »Kluba samcev«, ki dnevno prihajajo v stanovanje njenega bodočega moža.

za njuhalki tobak je bila v Londonu. Od tu je dobival njuhalki tobak tudi Napoleon, ko je živel v pregnanstvu na otoku Sv. Helene.

Naročajte Slovenski dom!

Londonški plavalni bazen v Wembleyu, kjer so bile pred kratkim velike mednarodne plavalne tekme, pri katerih je naš plavač Cerer dosegel zelo častno tretje mesto.

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Oči so se mu zasvetile v nežnem soju, kakor da je v njem udaril ogenj, ki ga je zdaj dušil pod pepelom. Odsev tega žara se je pokazal na Antonievem obrazu —

»Torej velja,« je vzkliknil Toussaint z naglim sunkom odprli knjižico, prečrta v njej svoje ime in zapisal podenj Antonievo. Potem je knjižico podal fantu z viteškim gibom in rekel:

»Odprite jo, ne bova izgubljala časa.«

Bil je izvod Lafontainovih basni z majhnimi slikami. Odprla sta »Krokarija in lisice« in začela brati. Prestavljala sta basen zelo natančno v italijansko, kjer pa ta ni bila dovolj izrazita, pa v latinščino. Potem se je Toussaint spraval nad Antoniev izgovor in ga začel izboljševati.

Dečko je bil navdušen.

Po vsakdanji jezuitski latinščini in po mehkbni toskanščini, se mu je zdelo, da se je njegov jezik šele zdaj prav znašel. Z odprtimi očmi je gledal Toussainta.

Prijazen glas z drugega konca prostora je spregovoril:

»Antonio!«

Bil je mister Bonnyfeather.

Fanta sta nehote planila pokoncu in Toussaint se je opravičil:

»Ravno sva imela malo francoske ure, monsieur.«

Stari je odgovoril:

»Cudovito, toda mi tu čakamo s kosilom.«

To mi je žal,« je rekel Toussaint.

Mister Bonnyfeather pa je pohvalno prikimal in dejal:

»No, tako mudi se pa tudi ne. Kar nadaljujta v vsakih okoliščinah tako kakor sta začela.«

Antonio je stopil k njemu in odšla sta skupaj ven. Še vedno je nosil v roki knjižo.

Toussaint je ostal naslonjen na pisalniku in z obupanim pogledom črtil z črno. Potem ga je nenadno zdržalo, da je zavpil:

»To je vendar ječa, ječa, kjer trgovci s svojim klobukom gozd nim pošastim brusi roge. Če bi bil le prišel kam dalje! Tudi v divje gozdove po Ameriki. Bi že znal krotiti divjake. Samo ta ženska s svojimi velikimi očmi me je obdržala tu. Zdaj pa, ko me je zavlekla sem, zdaj ne spregovori z menoj več niti besede.«

MacNab je pogledal noter in videl malega Francoza v stanju začetne blaznosti, kakor se mu je zdelo. Zarežal se je.

Zvon na dvorišču je dvakrat udaril. MacNab je nastavlil roko na usto in zavpil:

»Jesti, ne jesti, to je tu vprašanje?«

Toussaint je zaklel proti njemu, si potlačil v žep knjižo in dirjal za njim.

Antonio in mister Bonnyfeather sta pa medtem stopala op stopnicah v veliko dvorano. Miza pod zavesenim krožnim svečnikom je bila pripravljena za štiri osebe.

Danes je bil pri kosilu gost kapitan Bittern z »Enoroga«. To je bil zelo mršav človek, oglatih potez in docela vodoravnih ozkih ust. Klobuk, ki ga je pri hudih viharjih vedno potiskal globoko na čelo, je na oljnatih rjavini njegove kože pustil stalno rdečo potezo.

Iz pogreznjenih oči so zrle njegove jasne, mrzle, sinje oči pod nagubanimi vekami mimo pravokotno stoječega koščatega nosu. To je bil obraz, po katerem se je zdelo, da celo tu v trohobni tišini stare plesne dvorane zelo v silo viharja.

Antonio, ki je sedel ravnopasproti kapitana, je nehote čutil, da bi bilo nemogoče, da človek ne bi poslušal povelja ali zatrdila iz teh brezpogojno gotovih pravokotnih ust, ali da bi ga poslušal samo napol. V kakih tridesetih letih je nekaj tisoč mornarjev in domačinov po najrazličnejših delih sveta prišlo do tistega sklepa kakor Antonio.

Vsakdo je pričakoval, da mora iz ust grmeti globok bas. Namesto tega pa je kapitan imel izrazit tenak, a seveda docela samozavesten glasek. Učinek tega glasu je spričo tega obraza v človeku vzbujal otoplost. Glasek je ravnodušno in enolično čvilkal, neutrudljivo, kakor veter, ki piska med vrvmem na ladji.

Mister Bonnyfeather se je vedel do njega zelo spoštljivo. To je bil najstarejši in najzanesljivejši od štirih kapitanov njegovega brodovja. Prišel je z ladjo pravkar iz Singapora in z Malajskega otočja. Pri njegovem poročilu o tovoru, si je mister Bonnyfeather mel roke.

Kapitan si je medtem nali nekaj kozarcev nemškega rumca, ki ni še nikdar videl kaplje vode, ter jih zvrnil drugega za drugim. Pri vsakem povratku v domačo lukso, se je kapitan Bittern razkužil z dobrodejno pijačo, med vožnjo pa je bil abstinent.

Potem je nadaljeval pripoved o potovanju. Pri tem se ni niti malece oziral na mistra Bonnyfeathera, na Antonia in na Fides. Bilo je natanko tako, kakor da sedi zunaj na morju v svoji kabini in pripoveduje praznemu svetu zunaj kos svojih spominov.

Antonio si je goreče želel, da bi razumel angleško. Ni hotel več izgubljati časa in je sklenil, da se bo takoj začel učiti. Iz zvoka kapitanovega glasu in iz nekaj besed tu in tam je domel vsaj zvezo med vsem, kar je kapitan pripovedoval. Kadar je govoril o težavnem trgovskem poslu, je primerno mahal z rokami. Pri kaki posebno

ugodni kupčiji je kar cvilil od zadovoljstva. To je uničevalo skoraj ves čar njegovih besed.

Antonio se je prestrašil, ker ga je Fides ta trenutke prišla za koleno. Potegnila ga je k sebi in mu s svojimi globokim tekočim glasom prestavljala, kar je pripovedoval kapitan.

Tajfun, ki je kapitana Bitterna pri otoku Mauritiusu prisilil, da je ladjo temeljito popravil, je bil čisto svojevstven. Kapitanov glas se je spremenil v vekoito živžvanje in prepevanje vetra.

V dečkovi domišljiji se je zdaj prvič rodila slika o moči naravnih sil.

Pripovedoval je tako nazorno, da je Antonio videl pred sabo, kako sta se v kapitanovi kabini odtrgala od stene omara in pisalnik, se premetavala sem in tja in udarjala drug ob drugega kakor dvoje vojskujočih se zveri. Pisalnik je počil ko je udarila nanj omara in njegovo drobno je prišlo na dan. Voda je drla v kabino in se mešala s plavajočim papirjem v gosto kašo, omara pa je še vedno štrkljala okrog kakor pijan zmagovalac. Kaša iz vode in papirja se je nabirala med bruni po stenah. Svetilka v kabini je ugasnila. Okna so žarela od sinjih bliskov. Morje je udarjalo noter.

Antonio je plezal s kapitanom na krov in videl, kako je privihral mimo Albatros, kakor da ga sesa vrtnice proti zahodu, kjer pada sonce v morje. Nenadno je zavladala tišina. Posadka je prišla na krov kakor mravlje po dežju in plezala po razcafranih koncih jmborov...

Potem je Antonio jedel pomaranče in pil na Mauritiusu kokosovo mleko...

V spomin na dolgo sušo med šesttedensko tišino po viharju, je kapitan zli čez zobe četrti kozarec rumca, da se potolaži. Obliznil si je ustnice in mister Bonnyfeather je zraven zavzdihnil.

»Take zgodbe,« si je mislil, »take zgodbe so krive, da se spleča, da človek postane iz plemiča trgovec.«

Popoldne v pristanišču je Antonio čisto dobro razumel, zakaj je trup Enoroga tako star in na pogled tako zdelan, medtem ko se je na krovu in v jamborih vse kar lesketalo od lošča in čisto novega vrvia. Kar zaljubljen se je v vso fletno ladjo od razposajenega malega Enoroga, ki je skakal s kljuna pa do zbledelih zlatih pismenk na krmi.

Iz odprtih okroglih okenc se je lila neskončna reka zavojev, zabojev in dolgih zavrtkov podobnih mumijam. Vonj po posušenem sadju, po dišavah, po sandalovini in katranu se je mešal z vsemi žarkimi dišavami pristaniške četrti.

Antonio bi si ne bil nikdar mislil, da je na svetu toliko različnih reči. Toussaint in pisarji niso uro za uro delali nič drugega kakor šteli, izključevali in spel preštavali. Vsi te vonjave, vsa teža blaga, vsi predmeti so pritisnili Antoniu na dušo in mu težko legali na prsi.